

Stensättning i Råslätt

Arkeologisk förundersökning av stensättning L2021:7126
med anledning av planerna på byggnation av sporthall inom
fastigheten Råslätt 6:1, Jönköpings socken och kommun,
Jönköpings län

Stensättning i Råslätt

Arkeologisk förundersökning av stensättning L2021:7126
med anledning av planerna på byggnation av sporthall inom
fastigheten Råslätt 6:1, Jönköpings socken och kommun,
Jönköpings län

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	7
Målsättning och metod	7
Topografi	8
Fornlämnings- och kulturmiljö	8
Tidigare undersökningar	9
Resultat	9
Åverkan på graven	9
Stensättning L2021:7126	11
Metalldetektering	14
Avbaning och handrensning	14
Kuriosa	16
Fynd	17
Tutulsfynd i länet	17
Utvärdering av undersökningsplanen	20
Administrativa uppgifter	21
Referenser	22
Arkiv	22
Tryckta källor och litteratur	22

DEN UPPDRAGSARKEOLOGISKA PROCESSEN

Uppdragsarkeologin regleras av 2 kap. 10–14 §§ i Kulturmiljölagen samt genom direktiv och föreskrifter. Arkeologiska uppdrag indelas i flera etapper: arkeologisk utredning, förundersökning och undersökning. Processen syftar i första hand till att bevara fornlämningarna, vilket är grundtanken i kulturmiljölagen.

Arkeologisk utredning

Arkeologisk utredning brukar göras i två steg. Den första etappen, steg 1 (AU1), innebär att befintlig kunskap i form av arkivmaterial, äldre handlingar och historiska kartor samt litteratur och uppgifter om tidigare undersökningar sammanställs med syfte att se om fornlämningar berörs av arbetsföretaget. Därtill görs en fältinventering i syfte att lokalisera tidigare okända fornlämningar. Steg 2 (AU2) utgör den del som innebär markingrepp i form av sökschakt med grävmaskin och provrutsgrävning. Om det konstateras förekomst av fornlämningar så kan dessa, om de inte kan bevaras, gå vidare till en arkeologisk förundersökning.

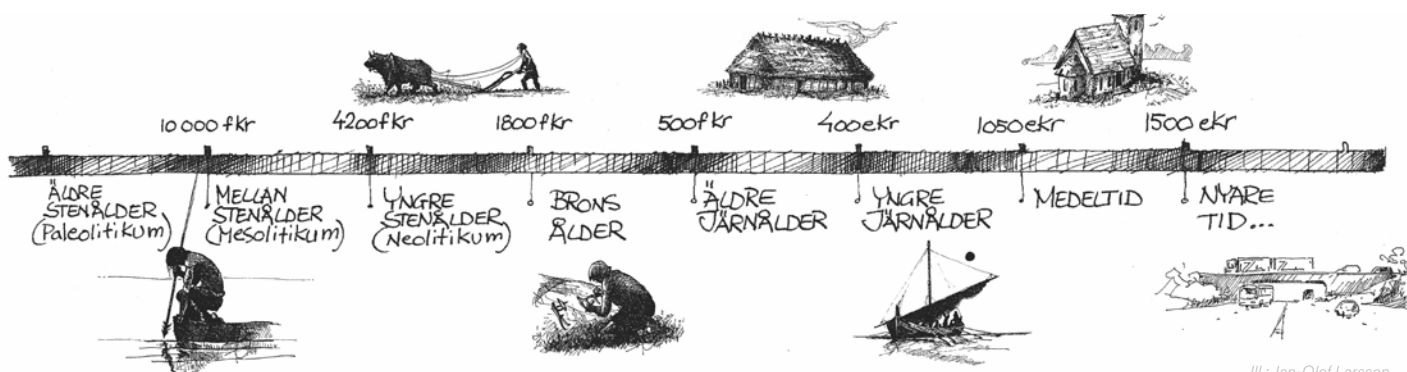
Arkeologisk förundersökning

En arkeologisk förundersökning (FU) syftar till att fastställa och beskriva fornlämningens karaktär, datering, utbredning och komplexitet samt att ta till vara fynd. Resultaten ska kunna ligga till grund för länsstyrelsens bedömning av kunskapspotentialen inför kommande beslut om tillstånd till ingrepp i en fornlämning. Förundersökningen ska också ge underlag för företagarens (exploatörens) vidare planering. Om fornlämningen efter förundersökning bedöms vara välbevarad och ha vetenskaplig potential går det vidare till nästa steg i processen - en arkeologisk undersökning.

Arkeologisk undersökning

En arkeologisk undersökning (UN) utförs med anledning av att en fornlämning behöver tas bort. Syftet med en arkeologisk undersökning är att dokumentera en fornlämning, ta till vara fornfynd, rapportera och förmedla resultaten för att skapa kunskap av relevans för myndigheter, forskning och allmänhet. Dokumentationsmaterialet och fynden ska bevaras för framtiden samt tolkas vetenskapligt och infogas i ett kulturhistoriskt sammanhang. Undersökningen innebär att hela eller delar av fornlämningen slutgiltigt tas bort. Efter att fornlämningen tagits bort är marken fri att exploatera ur fornlämningssynpunkt.

Mer information om den uppdragsarkeologiska processen finns på Riksantikvarieämbetets hemsida.

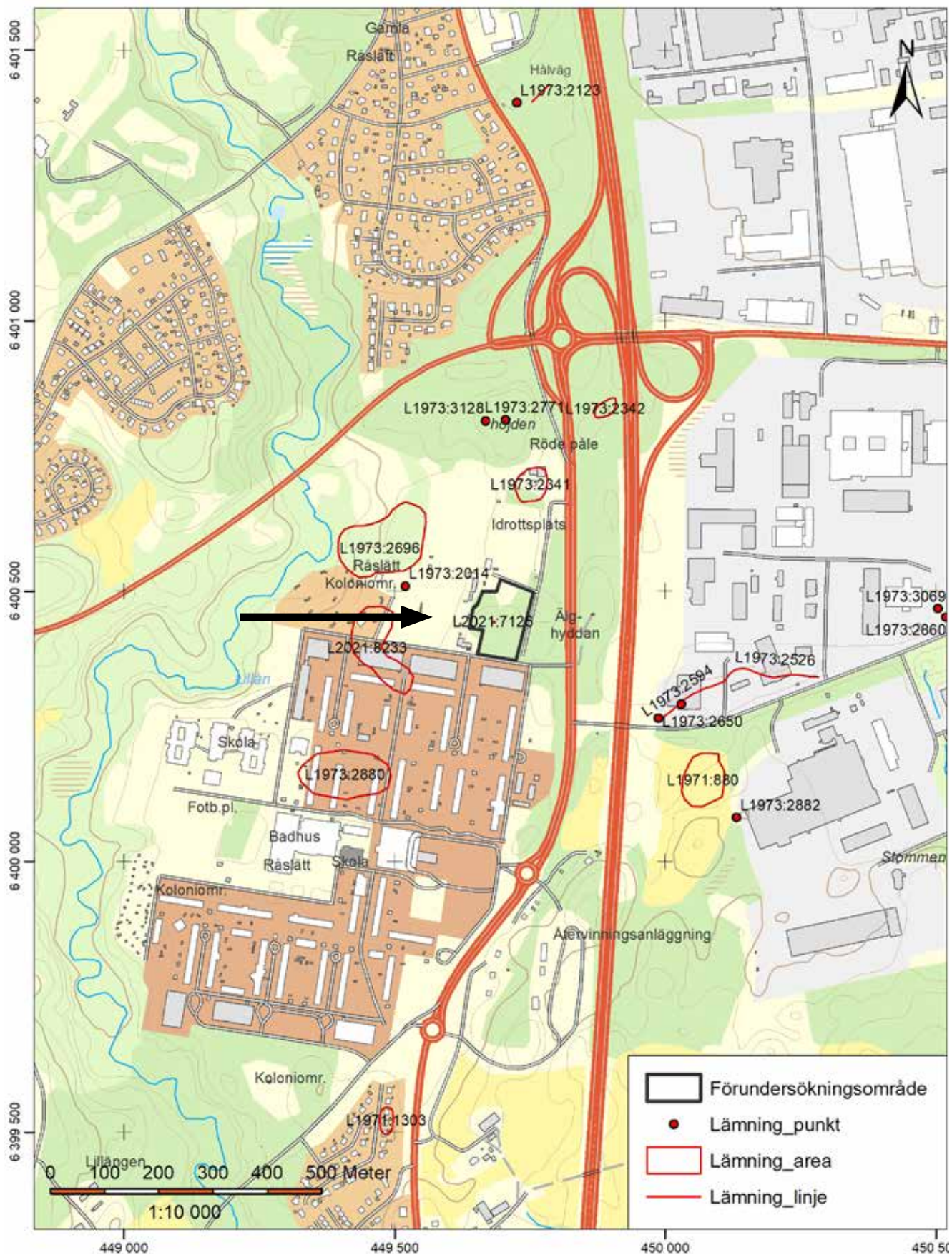
Sammanfattning

I juni 2022 genomförde Jönköpings läns museum en arkeologisk förundersökning av L2021:7126, som är en grav i form av en stensättning. Anledningen var planerna på att bygga en sporthall på platsen som ligger på fastigheten Råslätt 6:1 i Jönköpings kommun.

Förundersökningen genomfördes genom framrensning av gravens stenpackning, ytavbaning med maskin runt anläggningen samt metalledetektering.

Efter framrensningen kunde en sammanhängande stenpackning konstateras som mätte 7×4–5,7 meter. Formen var oregelbunden.

Metalledetektering genomfördes kontinuerligt före, under och efter avbaning. Drygt 80 föremål påträffades där alla utom ett utgjordes av recent material som kapsyler, patroner och folie. Men därutöver påträffades också ett förhistoriskt fynd omkring 2,5 meter från graven - en bronsstutulus.

Figur 1. Utdrag ur ekonomiska kartans blad 64E 0eS. Skala 1:10 000.

Inledning

I juni 2022 genomförde Jönköpings läns museum en arkeologisk förundersökning av stensättning L2021:7126 inom fastigheten Råslätt 6:1, Jönköpings socken och kommun. Anledningen till undersökningen var Jönköpings kommuns planer på att bygga en sporthall på platsen för fornlämningen.

Ansvarig för fältarbetet och föreliggande rapport är Anna Ödeén, antikvarie vid Jönköpings läns museum.

Den yta som enligt läns museets undersökningsplan skulle avbanas var 700 m² stor. Så stor yta blev dock inte avbanad, se vidare under ”Utvärdering av undersökningsplanen”.

Målsättning och metod

Målsättningen med förundersökningen var att ge Länsstyrelsen beslutsunderlag inför prövning om tillstånd till ingrepp i fornlämning. Förundersökningen syftade till att fastställa och dokumentera fornlämningens karaktär, ålder, utbredning och komplexitet samt att ta tillvara eventuella fornfynd.

Resultatet av förundersökningen syftar till att kunna användas vid beräkningen av en arkeologisk undersökning av fornlämningen samt för företagarens planering.

För att uppnå denna målsättning rensades stenpackningen fram för hand, ytan omkring graven avbanades med maskin och rensades för hand. Dessutom avsöktes den avbanade ytan och ett större närliggande område med metalldetektor. Metallsökningen skedde före, under och efter avbaning och handrensning.

Framkomna anläggningar mättes in med hjälp av en nätverks-RTK. Dessutom mättes stubbar, träd och störningar in för att åskådliggöra platsens karaktär.

Figur 2. Lotten Haglund rensar fram stenpackningen i stensättningen.

Topografi

Det aktuella området ligger på en skogsklädd höjd, 130–135 meter över havet, vilken är omgiven av bostadbebyggelse i söder, idrottsanläggningar i väster och norr samt en väg i öster. På höjden växer främst äldre tallar och björkar, men också lövsly. Undervegetationen består av gräs.

Jordmånen består av ljusbrun, sandig humus med en undergrund av brun till rödbrun, något grusig sand. Vid den kart- och arkivanalys som gjordes inför den tidigare utredningen kunde ett sandtag ses i närområdet på en 1700-tals karta, vilket visar på områdets sandiga jordmån (Ödeén 2021).

Fornlämnings- och kulturmiljö

I närområdet har ett antal fynd gjorts av skafthålsyxor och enligt Kulturmiljöregistret/Fornsök rör det sig om tre stycken, L1973:2014. Av dessa har en yxa också ett eget lämningsnummer, L1973:2880 (tidigare RAÄ 143:1) som påträffades i en sankmark ”söder om gården”. Det har tidigare funnits dubbelregistreringar gällande vissa lämningar i Kulturmiljöregistret/Fornsök, men de reglerades i samband med utredningen (Ödeén 2021).

Omkring 400 meter norr om den här aktuella graven ligger en gravhög från bronsåldern, L1973:2771. Den är 16 meter i diameter, 1,6 meter hög och platsen kallas för Dödskalleshöjden. Från början kan graven ha varit ett röse men som under tidigt 1900-tal, och genom Algot Fribergs försorg, täcktes med grästorvor (Claesson 1935). Det var för att skydda graven. Tidigare fanns också en plundringssgrop i den som också fylldes igen. Uppgifterna om ett röse är dock något osäkra (Nordström 1997).

Ortnamnet Råslätt uppträder första gången i de historiska källorna 1385 då det skrivs *Raslet*. Förleden *ra* betyder gränsmärke eller rågång och efterleden *slätt* betyder jämn gräsmark (Agertz 2008).

Råslätt var en by med fyra gårdar varav en vid namn Östergården under en period var frälsegård. 1543 ägdes den av Arvid Claesson Uggla. År 1671 utverkades säteriprivilegier för egendomen. Men änkan Catharina Bock, som bodde på gården under den här perioden (och inte var den som ansökt om privilegierna), kunde inte bekosta säteribygget. Enligt en syn som hölls på gården fanns på platsen ”en förfallen stuga med blott framkammaren behållen”. Säteriprivilegierna drogs strax därefter in (Almqvist 1976). Fru Catharina gjorde ett byte med kronan och gården användes därefter av kavalleriet. Senare bildade Östergården tillsammans med Södergården i Råslätts by ett gemensamt rusthåll som också tjänstgjorde som posthemman.

Väster om förundersökningsområdet, på andra sidan idrottsanläggningen, etablerades 1861 Råslätts Skogsvaktarskola. Skolan var verksam fram till 1885 och under den tiden utbildades där nästan

200 skogsvaktare. 1905 revs byggnaderna (Kulturmiljöregistret/Fornsök L1973:2696).

Omkring 250 meter norr om förundersökningsytan finns en övrig kulturhistorisk lämning, "Röde påle". Lämningstypen är "Plats med tradition" och numret L1973:2341. Det är inte helt utrett vad namnet Röde påle syftar på, men troligen är det benämningen på en milstolpe som stod omkring 150 meter i nordöstlig riktning, utmed vägen mot Värnamo, vägmärke L1973:2342. Det vägmärket är nu borttaget.

På höjden där den aktuella stensättningen ligger fanns tidigare en friluftsgård vid namn Kullen. Vi kunde under fältarbetet fortfarande se lämningarna efter en lekplats i en rostig karusell och järnstänger uppsatta mellan träden för gungor.

Tidigare undersökningar

I september 2021 genomfördes en arkeologisk utredning av den aktuella förundersökningsytan och närliggande, obebyggda områden. Det var vid sökschaktingen under den insatsen som stensättningen påträffades (Ödeén 2021). Inga andra fornlämningar framkom vid utredningen.

2019 genomförde Jönköpings läns museum en utredning inför byggnationen av en förskola omkring 500 meter i sydvästlig riktning. Det området som då var aktuellt låg på en platå ner mot Lillån och visade sig endast bestå av fyllnadsmassor till ett djup av 2–3 meter. Massorna hör troligen samman med byggnationen av bostadsområdet under 1970-talet (Haltiner Nordström 2019).

Resultat

Åverkan på graven

Stenpackningen, som bedömdes vara en grav i form av en stensättning, påträffades vid en arkeologisk utredning hösten 2021 (Ödeén 2021).

Fram till april 2022, när vi fick beskedet att Jönköpings kommun ville ha fornlämningen förundersökt, låg graven därför delvis öppen utan att vara täckt. Dock var övervägande delen täckt av vegetation med rötter eller jord. Vid det första besöket under våren, då vi var på plats för att märka ut de träd som skulle fällas inför förundersökningen, kunde vi dock se att flera av stenarna i graven hade flyttats (figur 3). Troligen är det barn som lekt på platsen och byggt torn och rabatter av stenarna. Strax därefter, 10 maj, var två arborister på plats för att fälla träden på och intill stensättningen. Detta gjordes i samråd med oss på läns museet och efter detta arbete sattes en avgränsning upp runt graven i form av ett fornlämningsband.

När vi kom till graven nästa gång, den 13 juni 2022 för att påbörja förundersökningen, var fornlämningsbandet borttaget. Däremot tycktes inte fler stenar ha flyttats.

Figur 3. Foto från början av maj 2022 där vi märkt ut de träd som skulle fällas. Här ses det omkring-plockade stenmaterialet.

Under förundersökningens gång har fornlämningsband satts upp runtstensättningen. Detta har vid ett par tillfällen återigen slitits av. Vi har också kunnat se spåren efter stenar som rubbats ur sitt läge och människor som gått på stenpackningen.

Figur 4. Efter avslutad förundersökning täcktes graven med pressening och fornlämningsband sattes upp.

När förundersökningen var avslutad täcktes därför graven med en presenning och flera skottkärror jord lades runt kanten för att om möjligt stoppa mer åverkan på graven.

De småstenar som låg löst på och runt omkring stenpackningen togs bort utan dokumentation. De något större, företrädesvis sandstenar, som inte låg in situ har sparats och fotograferats.

Figur 5. Stensättningen. Foto från sydöst.

Stensättning L2021:7126

Stensättningen ligger på kanten av en plåtå i en svag nordvästsluttning (figur 5). Det är troligen medvetet valt för att den ska se något högre ut från nordväst. Stenpackning rensades fram för hand med skärslev och borste. Även de stubbar med tillhörande rötter som stod i anläggningen rensades för hand.

Stensättningen var 7×4–5,7 meter i nordöstlig-sydvästlig riktning och intill 0,35 meter hög. Formen var oregelbunden. Eventuellt kan det röra sig om en oval stensättning med en sekundärgrav i sydöstra långsidan, men då stenpackningen i ytan såg ut att höra till ett sammanhängande lager är det osäkert (figur 6). En mer omfattande undersökning krävs för att fastställa sambanden mellan dessa. Så långt den nu är framrensad får vi utgå från att det rör sig

Figur 6. Lodfoto av stensättning L2021:7126 efter förundersökning. Norr är snett upp till höger på fotot. I gravens nedre begränsning kan den eventuella sekundärgraven ses. Pilen visar stenen med skålgropen. I den östra delen är stenmaterialet något mindre i storlek men det är också där de flesta största stenar har flyttats, vilket bör tas i beaktande.

om en stensättning med oregelbunden form. Materialet i graven utgörs av stenar i storleken 0,1–0,5 meter men med övervägande del i storleken 0,1–0,2 meter. Det ska också tilläggas att ett 10-tal stenar hade tagits bort från stenpackningen (figur 7). Var dessa ursprungligen har legat har tyvärr inte gått att lista ut. Även de två större björkarna som har växt upp genom stensättningen har flyttat på stenar.

En stor del av stenarna i stensättningen och framförallt de som var något större, är av sandsten. Det finns också sandstenar med randigt mönster och böljeslagstenar i gravens stenmaterial (figur 7–8).

Även en sandsten i form av en skålgropssten kunde ses i stensättningen. Skålgropen var 4 cm i diameter och endast 0,01–0,02 cm djup.

I övrigt påträffades enstaka fragment brända ben (F2) vid handrensningen. Dessa låg intill en av stubbarna, centralt i graven och det är troligt att de har skjutits upp från en lägre nivå när trädet har växt fram genom stenpackningen.

Genom förundersökningen utökades alltså omfånget på stensättningen, som vid utredningen registrerades som 5,2×1–2,5 meter stor (figur 12).

Figur 7–9. Överst: De stenar som flyttats på under vintern. Här kan en sandsten med ränder ses. Mellan: Exempel på dekorativ sten i stenpackningen. Underst: Stenen med skålgropen.

Figur 10. Den stora mängd recenta fynd som gjordes vid metalldetekteringen.

Metalldetektering

Vid förundersökningen genomfördes metalldetektering kontinuerligt före, under och efter avbaningen runt stensättningen. Förutom den avbanade ytan metalldetekterades också en större yta runt schaktet för att säkerställa att inte fler förhistoriska fynd fanns i närområdet. Dessutom söktes de dumphögar som framrensningen av graven genererade nogsamt genom med detektor.

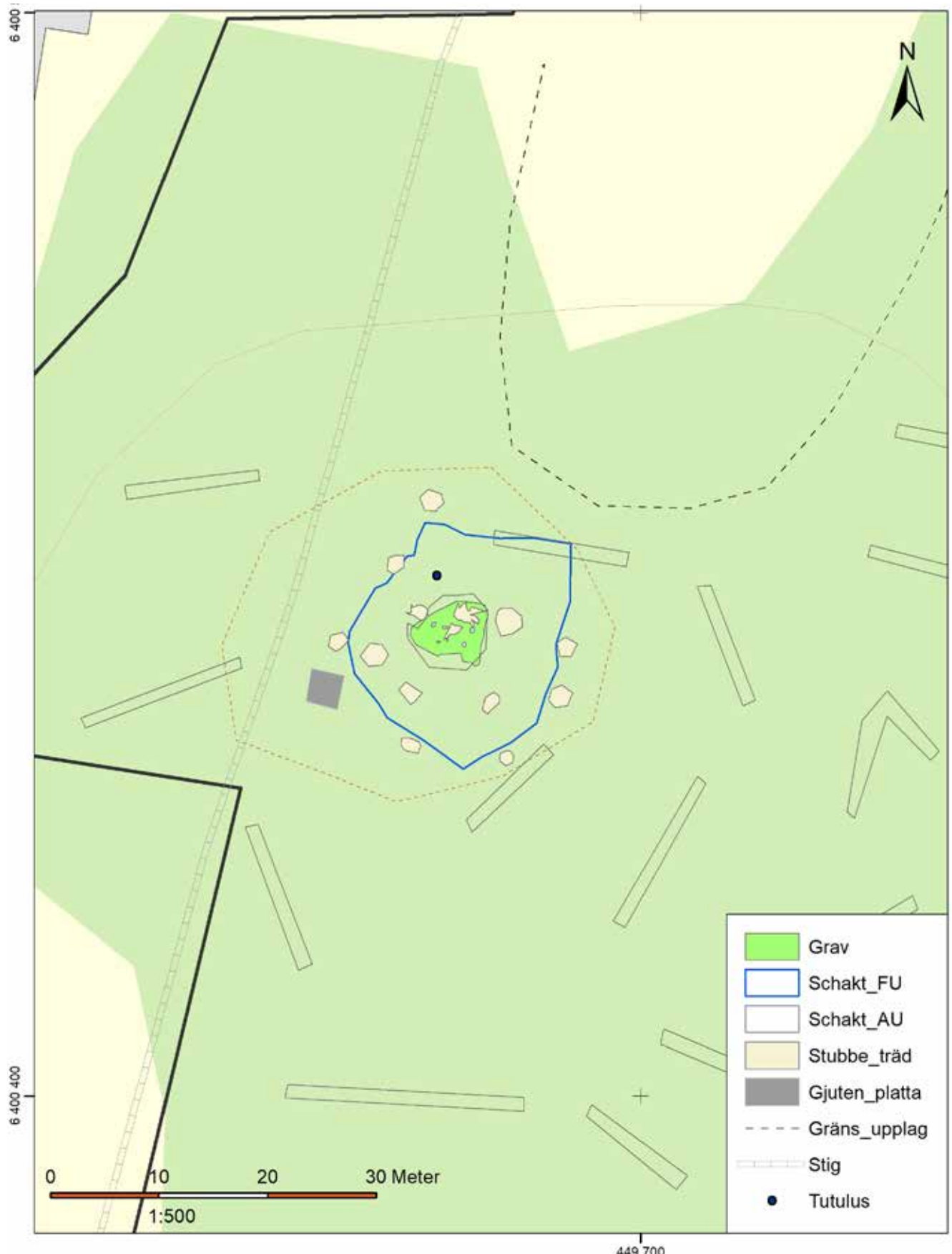
Denna insats gav drygt 80 indikationer av vilka 99 % utgjordes av sentida fynd som kapsyler, patroner och folie (figur 10). Dock framkom ett högst intressant och värdefullt fynd vid metalldetekteringen omkring 2,5 meter nordväst om graven; en tutulus, se nedan under "Fynd".

Avbaning och handrensning

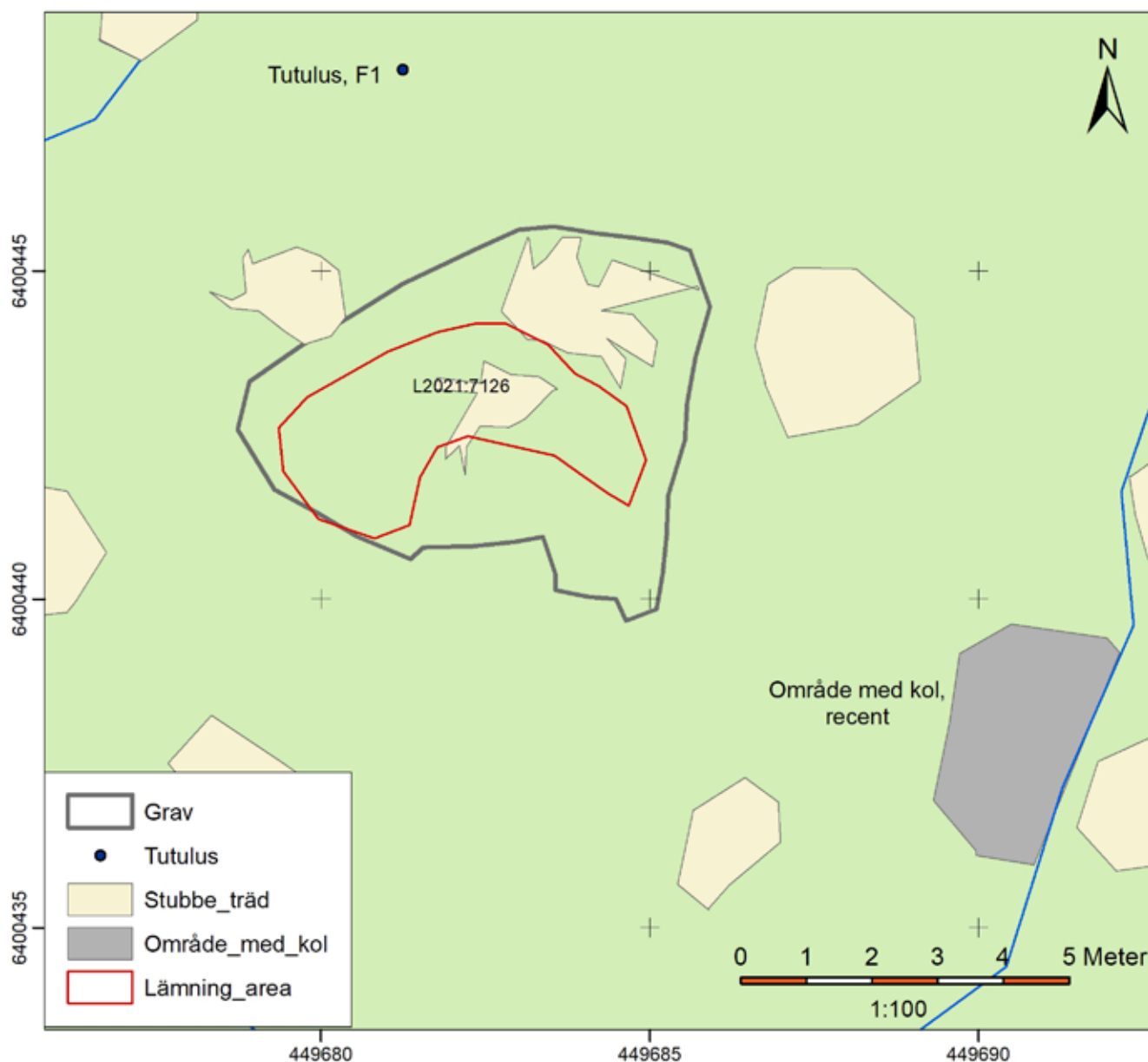
I undersökningsplanen skulle en yta på omkring 700 m² avbanas runt stensättningen. Som tidigare redogjorts för kom det schakt vi grävde inte upp i den storleken. Främst berodde detta på att det växte träd på ytan som försvårade avbaningen, och som går att se på plan 11 omringas det öppna schaktet av träd eller stubbar. Dessutom fanns väster om stensättningen en gångväg och en gjutten platta. Norr om stensättningen fanns en större störning i form av en utgrävd yta med större vallar, där trädgårdsavfall dumpas.

För att kompensera för denna minskning söktes ett större område av med jordsond efter möjliga stenar. Därtill metalldetekterades också en större yta runt schaktet för att utesluta att fler förhistoriska fynd fanns i jorden. Till detta kan också läggas de tomma sökschakt vi grävde under utredningen, vilka också visar att stensättningen bör vara ensamliggande.

I samband med avbaningen handrensades också ytan för att fånga upp eventuella anläggningar eller konstruktioner. Ytan där tutulu-

Figur 11. Plan som visar graven med grävda schakt från utredning och förundersökning, träd och störningar.

Figur 12. Plan som visar gravens storlek efter utredningen och dess utbredning efter förundersökningens framrensning.

sen (F1) påträffades rensades extra noggsamt, utan att spår av gravar i form nedgrävning, mörkfärgning, kol eller brända ben kunde ses.

I schaktets östra begränsning framkom ett område med spridda, större kolbitar (figur 12). Detta bedömdes efter framrensning som sentida, vilket också bekräftades genom recenta fynd vid metall-detekteringen.

Kuriosa

När vi rensade fram stenpackningen i graven fann vi en sentida skatt. Det var en plastboll, en platsask och en till mer än hälften bortrostad karamellburk. De innehöll småmynt, snäckor, smycken, glaskulor, skrivna brev med mera. I karamellburken av metall låg handskrivna brev och tidningsurklipp. Brevet nämner namnen på de tre barn som grävt ner skatten intill björken den 16 juni 1984

och där vi som en gång i framtiden hittade skatten ombads kontakta dem. Det kommer vi att göra.

Fynd

Två fyndposter tillvaratogs vid förundersökningen, en bronsstutulus och fem brända benfragment (figur 15).

Fyndet av en tutulus var både spännande och intressant då det inte hör till de mest frekventa fynden. Det ger också en direkt hänvisning till bronsålder och frågan väcks om graven också är från den tidsperioden, eller om det rör sig om ett lösfynd. Förhoppningsvis kan en framtida undersökning ge oss svar på detta. När denna rapport skrivs är tutulusen på konservering och därför har vi inte sett den rengjord. Vi tyckte oss se svaga linjer i form av cirklar, men det är först efter konserveringen som det eventuellt går att se. De fynd som tidigare har gjorts av tutuli i länet har till största delen haft en koncentrisk dekor, dock inte på själva brättet. De är också något annorlunda i formen.

En tutulus är en spetsig eller konformad bältesprydnad i brons främst från bronsålderns period 2 och 3, det vill säga 1500–1300 f.Kr. och 1300–1100 f.Kr. (Montelius 1917). Det förefaller som de tidigare har varit något enklare, senare blir de större spetsigare och får även en knopp på spetsen. Detta skulle kunna visa på att tutulusen i Råslätt, som ändå får räknas till en mindre och enklare typ, hör till perioden 1500–1300 f.Kr.

Vanligtvis sammankopplas tutuli med den kvinnliga smyckesuppsättningen och har burits i par. Men föremålstypen har även påträffats som manlig dräktprydnad och på hästutrustning. Det rör sig alltså inte om en knapp utan en klädes- eller bältesprydnad. Ibland förekommer den också tillsammans med bältesplatta på bälten. Enligt Montelius har den här typen av prydnader uppkommit efter att man försökt avbilda liknande bärnstensknappar som hör till perioden yngre stenålder–äldre bronsålder (Montelius 1917).

Tutulsfynd i länet

I länet har ett fåtal tutuli påträffats tidigare. Så långt det har gått att få fram rör det sig om fem fyndplatser. Det närmsta fyndet är hittat endast tre kilometer i nordnordvästlig riktning. Det är ett depåfynd som gjordes vid Torpa herrgård 1878 och som förutom

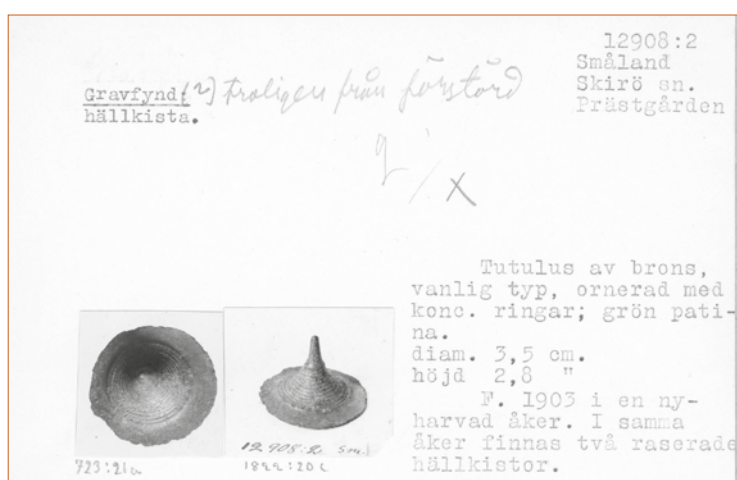
Figur 13–14. Delar av skatten från 1984.

Figur 15. Fyndtabell.

Fynd nr	Sakord	Material	Fragment. grad	Vikt	Beskrivning	Fyndomständighet
1	Tutulus	Brons	Hel	3,6 g	Tutulusen var 21 mm i diameter och hade en något skadad kant. Konens höjd var 12 mm och dess diameter vid fästet 8 mm. Ev. kan en svag cirkeldekor ses. Skickad på konservering.	Framkom vid metalldetektering ca 2,5 meter NV om graven
2	Bränt ben	Ben	Fragment	1 g	5 fragment	Påträffades vid handrensning av stenpackning i gravens centrala delar, intill stubbe.

Figur 16–17. Tutulus, F1. Verklig storlek är 2,1 cm i diameter och 1,2 cm i höjd. Om man jämför denna med Barnarpsfyndet och det från Skirö (figur 18–19) ser man att de har en något annorlunda form.

Figur 18–19. Ovan: Tutulusen från Barnarp. Foto: Jörgen Gustafsson.

Nedan: Utdrag ur SHM:s arkiv om tutulusen funnen i Skirö.

två halsringar, fyra bältesplattor med mera också innehöll sju tutuli (SHM 6230). Dessa var något större i storlek, omkring 4 cm i diameter, och även något högre än den som påträffades i Råslätt. De tutuli som hittades på Torpa och som ingår i det så kallade Torpafyndet hade alla dekor av koncentriska cirkclar (Oldeberg 1974). Depåfyndet var tidigare registrerat som RAÄ Jönköping 35, men finns inte med i det nya systemet Fornreg.

1995 hittade en pojke en tutulus strax utanför Barnarp, knappt sex kilometer söder om Råslätt (figur 18). Fyndet gjordes i en brant sydsluttning och ingår numera i läns museets samlingar (JM 43629, Gustafsson 2007). Även denna är något större än Råslättfyndet och har den karaktäristiska cirkeldekoren. Barnarpsfyndet är likartad de tutuli som hittades på Torpa och i Skirö (se nedan) och dateras till bronsålderns period II. Fyndet är registrerat i Fornsök med lämningsnummer L1974:2464.

Något längre bort, öster om Vetlanda ligger Skirö socken där ett tutulusfynd gjordes i början av 1900-talet. Den påträffades i en nyharvad åker vid Skirö prästgård, var 3,5 centimeter i diameter, 2,8 centimeter hög och med koncentriska cirkclar (SHM 12908:2,

Oldeberg 1974). Fyndplatsen låg intill ett röse som också innehöll en hällkista, vilket har lämningsnummer L1972:1668.

I Rydaholm socken i en mosse med namnet Hjärparydsmossen, eller Robomossen, gjordes ett depåfynd 1932 i samband med torvtäkt. Då fann Ragnar Arvidsson två bronsyxor och en tutulus (SHM 20239). Tutulusen i Hjärparydsmossen var mer konformad än övriga som nämns här och i storleken, 2,7 cm i diameter och 2,4 cm hög (Oldeberg 1974). Den hade cirkelornamentik och undersidan var starkt sliten. Fyndplatsen är registrerad i Fornsök med lämningsnummer L1972:497.

I Ås socken söder om Bredaryd ligger ett gravfält med lämningsnummer L1972:7562. I nordligaste delen av gravfältet ligger en skadad hög som kallas för Bullershög och i denna påträffades bronsåldersföremål i slutet av 1800-talet. Tillsammans med ett bronssvärd, en flintdolk med mera hittades också en tutulus. Den var mer ”hattformad” och alltså inte lika spetsig i formen som övriga från länet. I storlek var den 2,4 cm i diameter och 1 cm hög, utan ornering (SHM 6746, Odelberg 1974)

Utvärdering av undersökningsplanen

Enligt Länsstyrelsens förfrågningsunderlag skulle förundersökningen genomföras med ”sedvanlig metodik” för att uppnå syftet och ambitionsnivån. I den undersökningsplan som gjordes av Jönköpings läns museum föreslogs att en yta omkring 700 m² skulle avbanas för att säkerställa att inte fler dolda gravar eller andra anläggningar låg på höjden. Den storleken kom vi inte upp till, utan istället avbanades omkring 450 m². Anledningen till detta var främst att träd och stubbar stod på platsen, men där fanns också vissa störningar (figur 11).

Metalldetekteringen gjordes som planerat och även i ett större område runt schaktet söktes av.

Jönköpings läns museum anser att målen för förundersökningen har uppfyllts med undantag för en något mindre avbanad yta.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr:	431-369-2022
Länsstyrelsens beslutsdatum:	2022-04-12
Jönköpings läns museums dnr:	2022-067
Beställare:	Jönköpings kommun
Fält- och rapportansvarig:	Anna Ödeén
Rapportgranskning:	Kristina Jansson
Fältpersonal:	Lotten Haglund och Anna Ödeén
Fältarbetstid:	2022-06-13–2022-06-16
Län:	Jönköpings län
Kommun:	Jönköpings kommun
Socken:	Jönköpings socken
Fastighetsbeteckning:	Råslätt 6:1
Belägenhet:	Ekonomiska kartans blad 64E 0eS
Koordinater:	N: 6400443 E: 449682
Koordinatsystem:	Sweref 99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Undersökningsyta:	Cirka 700 m ²
Fornlämningsnummer:	L2021:7126
Fornlämningstyp:	Stensättning
Tidsperiod:	Bronsålder-järnålder
Fynd nr:	56817:1–2
Tidigare undersökningar:	AU dnr 2021-162

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Arkiv

Jönköpings läns museum (JLM)

Historiska museet, Stockholm (SHM)

Historiska museets samlingar: <https://mis.historiska.se/mis/sok/sok.asp>

Riksantikvarieämbetet, Stockholm (RAÄ)

Kulturmiljöregistret, Fornsök: <https://app.raa.se/open/fornsok/>

Tryckta källor och litteratur

Agertz, Jan. 2008. *Om ortnamn i Jönköpings län*. Småländska kulturbilder 2008. Meddelanden från Jönköpings läns hembygdsförbund och stiftelsen Jönköpings läns museum LXXVII. Jönköping.

Almqvist, Johan. 1976. *Frälsegodsens i Sverige under storhetstiden. Med särskild hänsyn till proviniens och säteribildning. Fjärde delen Småland Band 3. Säterier*. Skrifter utgivna av Svenska Riksarkivet. 1. Stockholm.

Claesson, Claes. 1935. *Jönköpings stadsområdes förhistoria*. Mäster Gudmunds Gilles Årsbok 1935. Jönköping.

Gustafsson, Jörgen. 2007. "Efter noga hållen rannsaking". *Liv och död vid Lagastigen. Om arkeologi i Torsviksområdet*. (Red: Gustafsson, Jörgen & Nordström, Mikael) Jönköpings läns museum. Jönköping

Haltiner Nordström, Susanne. 2019. *Överläraren 4 i Råslätt. Arkeologisk utredning inför byggnation av ny förskola inom fastigheten Överläraren 4, Jönköpings stad och kommun, Jönköpings län*. Jönköpings läns museum, arkeologisk rapport 2019:43. Jönköping.

Montelius, Oscar. 1917. *Minnen från vår Forntid. 1. Stenålder och bronsålder*. Stockholm.

Nordström, Mikael. 1997. Historia kring bronsålder i Södra Vätterbygden. *Det nära förflutna - om arkeologi i Jönköpings län*. Småländska kulturbilder 1997. Meddelanden från Jönköpings läns hembygdsförbund och Stiftelsen Jönköpings läns museum LXVII. Jönköping.

Oldeberg, Andreas. *Die ältere Metallzeit in Schweden*. Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien. Stockholm.

Ödeén, Anna. 2021. *Råslätt 6:1. Arkeologisk utredning inför ny sporthall m.m. inom fastigheten Råslätt 6:1, Jönköpings socken i Jönköpings kommun, Jönköpings län*. Jönköpings läns museum, arkeologisk rapport 2021:25. Jönköping.

ANTIKVARISK BEDÖMNING

Antikvarisk bedömning görs utifrån Riksantikvarieämbetets praxis för tillämpning av kulturmiljölagen (KML). Lämningstyperna och deras bedömning redovisas i den så kallade *Lämningstypistan* som är upprättad och ajourhållen av Riksantikvarieämbetet. Länsstyrelsen gör den slutliga bedömningen inom ett uppdrag.

Fornlämning

Fornlämning är en lämning som är skyddad enligt kulturmiljölagen. För att kunna bedömas som fornlämning måste den vara äldre än 1850. Tre kriterier måste också vara uppfyllda; det ska vara en lämning efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergiven. Det är förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.

Övrig kulturhistorisk lämning

Övrig kulturhistorisk lämning används för kulturhistoriska lämningar som har tillkommit efter 1850, men som ändå anses ha ett antikvariskt värde. Bedömningen används även för vissa lämningar som inte uppvisar fysiska spår, till exempel fyndplats eller plats med tradition.

Möjlig fornlämning

Möjlig fornlämning anges för lämningar som kräver vidare utredning för att den antikvariska bedömningen ska kunna fastställas. Lämningen måste vara bekräftad i fält. Möjlig fornlämning kan även anges för en lämning som har undersökts i samband med en arkeologisk undersökning, men där man inte kunnat fastställa lämningens utbredning.

Ingen antikvarisk bedömning

Ingen antikvarisk bedömning används för lämningar som blivit helt borttagna genom en arkeologisk undersökning eller helt förstörda. Lämningar som endast är kända via kartmaterial, skriftlig eller muntlig källa och inte har kunnat återfinnas i fält, kan inte heller ha en antikvarisk bedömning.

Ej fastställd

Den antikvariska bedömningen har inte fastställts. Avser till exempel boplatslägen där en arkeologisk utredning steg 2 krävs för att eventuellt kunna finna spår som inte är synliga ovan mark.

Jönköpings läns museum har genomfört en förundersökning av fornlämningen L2021:7126, som är en stensättning. Anledningen var planerna på att bygga en sporthall på platsen.

Stensättningen rensades fram för hand och visade sig ha en oregelbunden form och en storlek på omkring 7 x 5,5 meter.

Vid förundersökningen användes metaldetektor kontinuerligt och över 80 sentida fynd gjordes. Men också ett intressant fynd från bronsålder, en tutulus.

